

Visie openbare sport-, beweeg- en ontmoetplekken

Ambities en kansen

► gemeente Borger-Odoorn

Colofon

Opdrachtgever

Gemeente Borger-Odoorn

Ankie van Tongeren

Jeroen Hartsuiker

Auteur

Kragten

Versie

Referentie DIP291

Definitief

21 januari 2025

kragten

Voorwoord

Bewegen is voor iedereen belangrijk. Het is daarbij belangrijk om te beseffen dat iedereen dit op zijn eigen manier wil doen. Georganiseerd zoals bij een sportvereniging of sportschool. In het dagelijks leven zoals tuinieren of fietsend naar je werk maar ook steeds meer ongeorganiseerd en daarbij gebruik makend van de openbare ruimte. In de gemeente Borger-Odoorn vinden we het belangrijk dat onze openbare ruimte uitnodigt om te bewegen en te ontmoeten. Zo zetten maar liefst 30 speeltuinverenigingen in onze gemeente zich voortdurend in voor onze jongere inwoners, daar zijn we trots op!

Bewegen is gezond en je voelt je na afloop altijd beter. Bovendien zorgt het ervoor dat mensen langer en gezonder leven. Daarom werken we als gemeente aan een visie die ervoor zorgt dat iedereen in onze gemeente makkelijk, dichtbij en veilig met elkaar kan sporten en bewegen.

Het is positief dat in onze gemeente de beweegrichtlijn vaak gehaald wordt, maar het kan beter. We moeten als gemeente ook meebewegen met de veranderende behoeften van onze inwoners. We willen daarbij onze inwoners die wel willen bewegen maar dit (nog) niet doen ook graag faciliteren in hun beweegbehoeften.

In onze visie staat uitgebreid omschreven hoe we er op dit moment voor staan en waar we naar toe willen. We willen graag meer aandacht voor aantrekkelijke routes naar school, sportfaciliteiten en winkels zodat we onze inwoners kunnen aanmoedigen deze ritjes lopend of fietsend te doen. We streven naar centrale ontmoetingsplekken waar we voorzieningen die uitnodigen tot bewegen en ontmoeten kunnen combineren. We gaan kijken hoe we onze omgeving nog beter kunnen benutten door bijvoorbeeld bestaande routes in de natuur te verlengen tot in de dorpen, dichterbij onze inwoners. Tot slot willen we meer aandacht aan de jeugd vanaf 10 jaar schenken, zij die de speeltuinen ontgroeid zijn verdienen ook een plek waar ze met elkaar kunnen afspreken, sporten en bewegen.

Met deze initiatieven zetten we een belangrijke stap richting een gemeente waar iedereen kan bewegen en actief kan zijn. Laten we samen bouwen aan een toekomst waarin bewegen niet alleen toegankelijk is, maar ook vanzelfsprekend. Met deze visie laten we tenslotte zien dat bewegen vanuit verschillende beleidsterreinen aangevlogen kan worden. Zo maken we van Borger-Odoorn een plek waar je in een groene omgeving kansrijk kan opgroeien en gezond ouder kan worden.

Ankie van Tongeren

Wethouder gezondheid en welzijn

Jeroen Hartsuiker

Wethouder Openbare Ruimte en Groen

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
1. Inleiding	5
1.1 Aanleiding: waar komt de behoefte voor deze visie vandaan?	5
1.2 De doelstelling: wat willen we bereiken met deze visie	5
1.3 Leeswijzer	5
2. Landelijke trends & ontwikkelingen	6
2.1 Sport & bewegen	6
2.2 Gezondheid (fysiek en mentaal)	7
2.3 Sociaal-Maatschappelijk	7
3. Lokale situatie, trends & ontwikkelingen	9
3.1 Algemene schets huidige situatie	9
3.2 Concrete cijfers gemeente Borger-Odoorn	9
4. Gemeentelijke ambities en speerpunten beweeg-, sport-, en ontmoetruimte	16
4.1 Ambitie 1: Vergroten van de mogelijkheden voor bewegen en ontmoeten voor jeugd en jongeren	17
4.2 Ambitie 2: Inzetten op multifunctionele centrale ontmoetingsplekken	19
4.3 Ambitie 3: Stimuleren dagelijks bewegen door laagdrempelige beweegaanleidingen	20
4.4 Ambitie 4: Beter benutten van de krachtige kenmerken van onze omgeving	21
5. Ambities in beeld (visualisatie & inspiratie)	23
5.1 Kansen voor het versterken van mogelijkheden voor jeugd & jongeren (Ambitie 1) ...	23
5.2 Kansen voor het ontwikkelen van centrale ontmoetingsplekken (Ambitie 2)	25
5.3 Kansen voor het stimuleren van dagelijks bewegen (Ambitie 3)	27
5.4 Kansen voor het beter benutten van de krachtige kenmerken van onze omgeving (Ambitie 4)	29
5.5 Algemene uitgangspunten en randvoorwaarden voor de realisatie van kansen	31
5.5.1 Fysieke uitgangspunten voor succesvolle beweeg- en ontmoetplekken	32
6. Afwegingscriteria bij realisatie van kansen	34

1. Inleiding

1.1 Aanleiding: waar komt de behoefte voor deze visie vandaag?

De gemeente Borger-Odoorn streeft naar een gezonde en toekomstbestendige leefomgeving waarin sporten, bewegen en ontmoeten centraal staan. De openbare ruimte biedt kansen om inwoners te stimuleren tot beweging en sociale interactie, wat bijdraagt aan een gezonde samenleving. Dit sluit aan bij het coalitieakkoord (2022-2026), waarin sporten en bewegen wordt ingezet voor de lichamelijke en mentale gezondheid en ruimte is voor integrale oplossingen in de leefomgeving.

Momenteel ontbreekt een helder toetsingskader voor initiatieven vanuit inwoners op het gebied van bewegen. Hierdoor kunnen we moeilijk sturen op initiatieven die ontstaan vanuit inwoners. Dat kan leiden tot meer monotone voorzieningen voor de grootste doelgroep terwijl we graag meer voorzieningen voor een brede en diverse doelgroep willen realiseren. Daarnaast scoort de gemeente lager dan gewenst op de beweegvriendelijkheid van de omgeving, wat aangeeft dat er ruimte is voor verbetering (*Rauws R. & Noordzij M. (2023). Rapport 'Wordt Nederland beweegvriendelijker?' Utrecht, Mulier Instituut*).

Om deze ambities te verwezenlijken, is een duidelijke visie en strategie noodzakelijk. De gemeenteraad heeft in november 2023 budget vrijgemaakt voor het ontwikkelen van een richtinggevend kader dat sturing geeft aan de ontwikkeling van sport-, beweeg- en ontmoetingsplekken in de openbare ruimte.

1.2 De doelstelling: wat willen we bereiken met deze visie?

Het doel van deze visie is een helder kader en richtinggevende strategie voor het stimuleren van sporten, bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte, aansluitend op actuele lokale ontwikkelingen en landelijke, provinciale en gemeentelijke ambities en beleid. De huidige en toekomstige voorzieningen dienen aan te sluiten bij de plek, de mensen en behoeften vanuit de omgeving.

Deze visie geeft input en richting aan het beleid op bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte en biedt duidelijke uitgangspunten en spelregels voor de inrichting van de openbare ruimte.

1.3 Leeswijzer

In de hoofdstukken van deze visie voor openbare sport-, beweeg- en ontmoetplekken komen achtereenvolgens de volgende zaken aan bod:

- ▶ **Hoofdstuk 2** omschrijft de algemene *landelijke trends en ontwikkelingen* die van invloed zijn op het sport en beweeglandschap, ook in de gemeente Borger-Odoorn. Ook is er aandacht voor landelijke en provinciale (beleids)kaders die mogelijk van invloed zijn op het lokale sport- en beweeglandschap.
- ▶ **Hoofdstuk 3** geeft inzicht in de huidige lokale situatie binnen de gemeente. Hierbij gaat het onder meer over het *huidige sport- en beweeglandschap* maar ook om cijfers die inzicht geven in *maatschappelijke opgaven* waar de gemeente voor staat. Er is aandacht voor de belangrijkste gemeentelijke (beleids)kaders die raakvlak hebben met sport- en beweging.
- ▶ **Hoofdstuk 4** omschrijft de *gemeentelijke ambities* en bijbehorende speerpunten die leidend zijn voor de ontwikkeling van de sport-, beweeg-, en ontmoetplekken.
- ▶ In **Hoofdstuk 5** zijn per ambitie *voorbeeld visualisatie* die een goed beeld geven van mogelijke resultaten vanuit de ambities. Tot slot zijn er in dit hoofdstuk *uitgangspunten en randvoorwaarden* geformuleerd die bijdragen aan het succesvol ontwikkelen en uiteindelijk realiseren van deze ambities.
- ▶ **Hoofdstuk 6** sluit de visie af met een *afwegingskader*. Hierin zijn een aantal vragen geformuleerd die helpen bij het prioriteren van de kansen en het maken van de juiste keuzes wat betreft de ontwikkeling van deze kansen.

2. Landelijke trends & ontwikkelingen

Ondanks regionale en lokale verschillen zien we landelijke maatschappelijke trends en ontwikkelingen ook terug in onze gemeente. Het is daarom van belang om aandacht te hebben voor de landelijke context die medebepalend is voor de manier waarop wij omgaan met onze leefomgeving.

Onderstaand wordt achtereenvolgens inzicht gegeven in de landelijke trends en ontwikkelingen op de thema's:

1. Sport & Bewegen.
2. Gezondheid (fysiek en mentaal).
3. Sociaal-Maatschappelijk.

Tot slot wordt ook inzicht gegeven in de meest urgente landelijke en provinciale (beleids) kaders waarop aangehaakt kan worden en die lokaal hun vertaling vinden richting het sporten, bewegen en ontmoeten in gemeente Borger-Odoorn.

2.1 Sport & bewegen

Landelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen laten zien dat flexibiliteit, gebruik van de openbare ruimte, technologie en integrale samenwerking steeds belangrijker worden:

- ▶ **Flexibiliteit:** Door drukke agenda's, individualisering en flexibel werken *groeit de behoefte om zelf te bepalen waar, wanneer en met wie we sporten.*
- ▶ **Gebruik van de openbare ruimte:** Er is een verschuiving *van georganiseerd sporten bij verenigingen naar ongeorganiseerd sporten* in de openbare ruimte zoals ook benadrukt in het Nationale Sportakkoord (2018).
- ▶ **Dalende sportdeelname bij jongeren:** *Vooral jongeren (12-18 jaar) verlaten sportverenigingen*, wat vraagt om gerichte aandacht om hen te blijven betrekken bij sport en beweging.
- ▶ **Technologie als kans:** Technologie zoals sport-apps en gamificatie, stimuleert bewegen en *biedt nieuwe mogelijkheden om sport en ontmoetingen te bevorderen.*
- ▶ **Breder maatschappelijk besef:** Sport en beweging worden steeds meer gekoppeld aan mentale, sociale en fysieke gezondheidsvoordelen en geïntegreerd in beleidsterreinen zoals *gezondheidszorg, onderwijs, groenbeheer en watermanagement*. Dit vraagt om intensieve samenwerking tussen sectoren voor effectieve en duurzame oplossingen.

2.2 Gezondheid (fysiek en mentaal)

Landelijke trends en ontwikkelingen op het gebied van gezondheid benadrukken de uitdagingen rondom overgewicht, vergrijzing, en de toenemende druk op de zorg, waarbij preventie en gezond leven centraal staan:

- ▶ **Aandacht voor preventie:** *Om het welzijn van onze inwoners te vergroten en daarmee zorgkosten te beperken, wordt de nadruk gelegd op preventieve maatregelen* zoals gezonde voeding, voldoende beweging en een focus op mentale gezondheid en werk-privébalans. De openbare ruimte speelt hierbij een cruciale rol als plek om zowel de lichamelijke als geestelijke gezondheid te bevorderen.
- ▶ **Overgewicht en beweegarmoede:** In 2022 had 17% van de jongeren en 50% van de volwassenen in Nederland overgewicht, van die 50% heeft 14% obesitas. *Beweegarmoede en ongezonde voeding zijn belangrijke oorzaken, wat leidt tot stijgende zorgkosten.* Lokale initiatieven zoals in de gemeente Borger-Odoorn de inzet van buurtsportcoaches in het programma 'Gezonde Leefstijl', kunnen bijdragen aan het stimuleren van beweging en een gezondere leefstijl.
- ▶ **Vergrijzing en chronische ziekten:** *Door een hogere levensverwachting groeit het aantal ouderen en chronisch zieken.* Dit legt druk op de zorg en vraagt om maatwerk, waarbij gemeenten en inwoners een grotere rol spelen, bijvoorbeeld via mantelzorg en het bereikbaar houden van zorg voor inwoners.

2.3 Sociaal-Maatschappelijk

Op sociaal-maatschappelijk gebied laten landelijke trends en ontwikkelingen zien dat vergrijzing, individualisering en een veranderende relatie tussen inwoners en overheid nieuwe uitdagingen en kansen bieden:

- ▶ **Vergrijzing:** Het aantal 65-plussers groeit snel en *deze groep blijft actiever én langer zelfstandig wonen.* Ze worden een steeds belangrijker doelgroep, terwijl het aantal jongeren afneemt.
- ▶ **Individualisering:** *Mensen zijn steeds minder vaak onderdeel van een collectief, dit kan zowel een bewuste als onbewuste keuze zijn. Deze ontwikkeling kan leiden tot minder georganiseerd sporten en meer eenzaamheid.* Dit vraagt om openbare ruimtes die ontmoeting stimuleren en sociale verbinding versterken.
- ▶ **Betrokken inwoners en eigen verantwoordelijkheid:** *Inwoners willen meer invloed op hun leefomgeving* en dragen vaker verantwoordelijkheid voor maatschappelijke vraagstukken. Overheden zoeken naar nieuwe samenwerkingen waarin inwoners een grotere rol spelen bij beleid en inrichting.

Landelijke en provinciale (beleids)kaders

Landelijke en provinciale programma's benadrukken het belang van beweging en gezondheid met concrete ambities en samenwerkingsdoelen:

- ▶ **Nationaal Preventieakkoord (2018):** Streeft ernaar dat 75% van de Nederlanders in 2040 voldoet aan de beweegrichtlijn (wekelijks 2,5 uur matig intensief bewegen voor volwassenen, dagelijks 1 uur voor kinderen).
- ▶ **Nationaal Sportakkoord (2018):** Richt zich op zes ambities waaronder inclusie, vaardigheid in bewegen en ruimte voor sport en bewegen, met kansen voor een lokale invulling van deze doelen.
- ▶ **Drenthe Samen Gezond in Beweging:** Provinciaal programma gericht op het verbeteren van de ervaren gezondheid van Drenten, met thema's zoals mentale gezondheid, maatschappelijke participatie en kwaliteit van leven. <http://www.drenthesamengezond.nl>
- ▶ **Een Leven Lang Bewegen:** Provinciale ambitie om 175.000 inactieve Drenten (35% van de bevolking), die wel willen bewegen maar het niet lukt, in beweging te brengen. (www.sportdrenthe.nl/eenlevenlangbewegen)

3. Lokale situatie, trends & ontwikkelingen (gemeente Borger-Odoorn)

Een realistische en op maat gemaakte visie vereist inzicht in de huidige situatie, toekomstige ontwikkelingen en hun impact op sporten, bewegen en ontmoeten. Door data en analyses te gebruiken ontstaat een helder beeld van relevante trends en lokale opgaven. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van de huidige stand van zaken, concrete cijfers over sport en bewegen en gemeentelijke beleidskaders die als basis kunnen dienen.

3.1 Algemene schets huidige situatie

De gemeente Borger-Odoorn, met 26.048 inwoners (2025) en een oppervlakte van 280 km², ligt in de natuurrijke Hondsrug en trekt toeristen aan door diverse landschappen, monumenten en recreatiemogelijkheden zoals wandelen en fietsen. Hierdoor zijn er bovengemiddeld veel recreatieve voorzieningen zoals zwembaden en winkels en een uitgebreid fiets- en wandelnetwerk. Deze toeristische voorzieningen kunnen nog beter gevonden én benut worden door onze eigen inwoners.

De 25 kernen zijn dunbevolkt en liggen verspreid, met relatief kleine doelgroepen per kern. Naast goede fietsverbindingen tussen de kernen, is het belangrijk om in elke kern beweegvriendelijke openbare ruimtes te creëren die aansluiten op de lokale bevolkingssamenstelling en behoeften. Dit biedt kansen om inwoners van alle leeftijden te stimuleren tot meer beweging, gezondere keuzes en sociale verbinding en bij te dragen aan een gezond leefklimaat.

“We willen dat het groen in de gemeente Borger-Odoorn bijdraagt aan de gezondheid en het welzijn van onze inwoners. Daarom streven we naar een inclusieve groene leefomgeving. Het groen nodigt uit tot bewegen, ontmoeten en in het algemeen naar buiten gaan. We onderschrijven het belang van het kunnen recreëren in de buitenlucht voor de bezoekers en bewoners van de gemeente. De mogelijkheden daarvoor versterken we door middel van ons groen.”

(Groenvisie Borger-Odoorn 2025)

Afbeelding 1: De kernen verspreid over verschillende Landschapstypen binnen gemeente Borger-Odoorn

Gemeentelijke (beleids)kaders

De volgende gemeentelijke (beleids)kaders hebben raakvlak met deze visie en zijn van belang om op aan te sluiten:

- ▶ Zoals de aanleiding omschrijft, blijkt het belang dat de gemeente hecht aan sport en beweging ook veelvuldig uit het *coalitieakkoord 2022 – 2026*. Zo is onder meer onder het thema 'onze inwoners' de ambitie opgenomen om sport en bewegen in te zetten ten behoeve van de lichamelijke en mentale gezondheid en wordt onder het thema 'onze leefomgeving' de ambitie uitgesproken voor nieuwe inzichten en creatieve en integrale oplossingen in de leefomgeving.
- ▶ In de lokale inclusieagenda (2024) is opgenomen dat we er naar streven dat iedereen mee kan doen in de maatschappij. Dat streven speelt een belangrijke rol bij het ontwikkelen van onze openbare ruimte tot een beweegvriendelijke én toegankelijke omgeving.
- ▶ In de raadsvergadering van 21 maart 2024 is, naar aanleiding van een concept-motie van de kinderraad, de *motie 'Speelplekken'* ingediend. In deze motie wordt gepleit voor meer ruimte voor de oudere jeugd, mogelijkheden voor natuurlijk spelen en toegankelijkheid van voorzieningen, ook voor kinderen met een beperking. Hiermee is een bepaalde behoefte kenbaar gemaakt waar met deze visie op kan worden aangehaakt.
- ▶ 'Gezondheid en welzijn' is een belangrijke pijler in de *groenvisie van de gemeente Borger-Oldoorn (2025)*. In deze groenvisie wordt een link gelegd tussen het groen en de maatschappelijke waarden en opgaven. De waarden van het groen voor gezondheid en welzijn komt in deze visie expliciet en veelvuldig terug en er is veel raakvlak tussen groen en een openbare ruimte die uitnodigt om te bewegen en te ontmoeten.
- ▶ In de gemeentelijke *omgevingsvisie* zijn de volgende ambities beschreven die raakvlak hebben met deze visie:
 - Behoud het goud 'Ons landschap' met al haar waarden: onze groenstructuren die doorlopen tot in de kernen en onze (cultuur)historie zijn ons robuuste goud. We stellen deze kwaliteiten voorop (behouden, benutten en versterken) bij nieuwe ontwikkelingen.
 - Vitaal landelijk gebied: in het landelijk gebied zoeken we samen met onze partners naar een toekomstbestendige invulling met ruimte om te boeren, ruimte om te recreëren en ruimte voor natuur, klimaatadaptatie, biodiversiteit en duurzaam ondernemen.
- ▶ In de *visie op gezondheid, sporten en bewegen*, het gemeentelijke *sport- en gezondheidsakkoord* en het *Gezond Actief Leven Akkoord (GALA)* worden ook de ambities en belangen genoemd voor het creëren van een gezonde omgeving die uitnodigt tot sporten en bewegen. Wat deze akkoorden en visies gemeen hebben is dat ze redeneren vanuit een visie dat gezondheid niet als een verzameling van eigen keuzes gezien kan worden maar dat het iets is dat we samen creëren als samenleving. De openbare ruimte speelt hier een belangrijke rol in.

3.2 Concrete cijfers gemeente Borger-Odoorn

Om inzicht te krijgen in wat er speelt in de gemeente Borger-Odoorn en waar de kansen en uitdagingen liggen wat betreft sporten, bewegen en ontmoeten, zoomt deze paragraaf in op een aantal relevante cijfers met betrekking tot de gemeente.

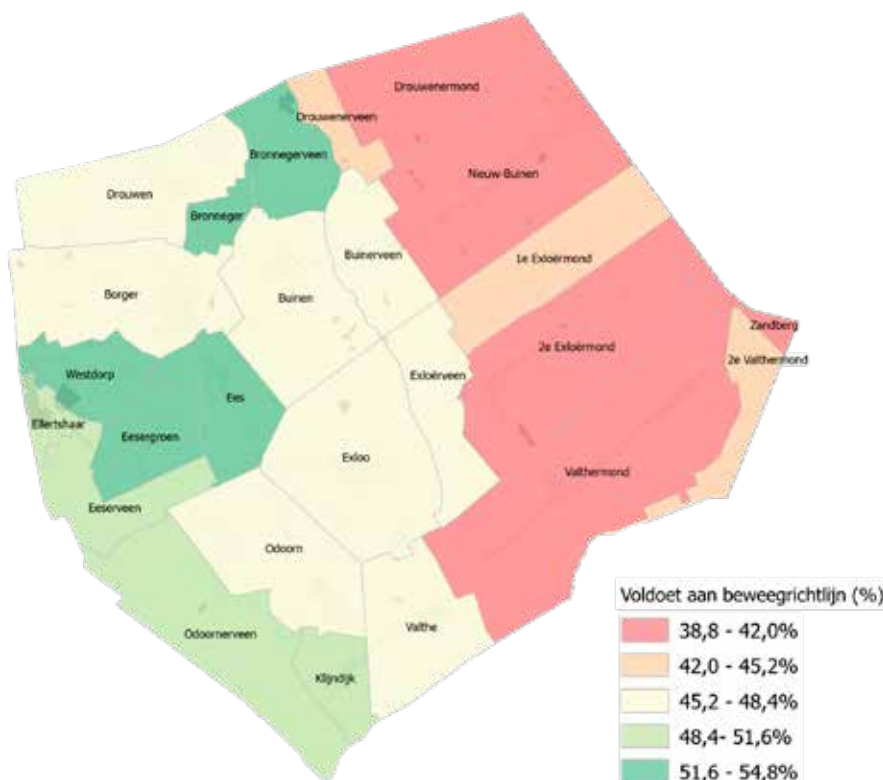
Evenals bij de landelijke trends en ontwikkelingen (hoofdstuk 2) wordt in deze paragraaf achtereenvolgens ingezoomd op de thema's:

1. Sport & Bewegen.
2. Gezondheid (fysiek en mentaal).
3. Sociaal-Maatschappelijk.

Sport & bewegen

Wat betreft de cijfers op gebied van 'Sport & Bewegen' in de gemeente valt het volgende op:

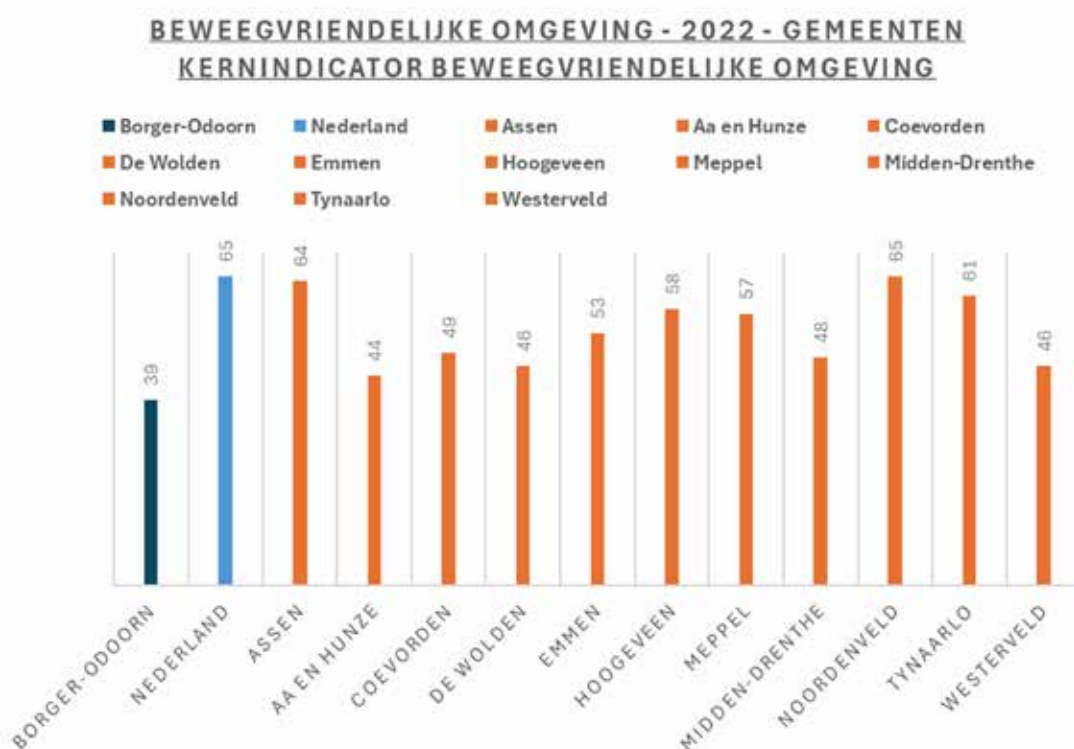
- ▶ Met name onder de jongste jeugd (t/m 6 jaar) in Borger-Odoorn wordt de **beweegrichtlijn** meestal gehaald. Bij jongeren (10 – 23 jaar) en ouderen (65+) wordt de beweegrichtlijn, zeker in de winter, door een relatief groot percentage niet gehaald. Wat betreft de verdeling van "het voldoen aan de beweegrichtlijn" binnen de gemeente (figuur 1), valt op dat vooral de kernen aan de oostkant lager scores ten opzichte van het gemiddelde binnen de gemeente de zelf. Hieruit blijkt dat vooral Drouwenerveen, Drouwenermond, Nieuw-Buinen, 2e Exloërmond, Valthermond en Zandberg de aandachtsgebieden zijn.

Figuur 1: De kernen verspreid over verschillende Landschapstypen binnen gemeente Borger-Odoorn

¹ **Beweegrichtlijn.** Voor volwassenen: wekelijks ten minste twee en een half uur matig intensief bewegen. Voor kinderen dagelijks minstens een uur matig intensief bewegen. Bron: www.gezondheidsraad.nl

- ▶ De **beweegvriendelijkheid van de leefomgeving** is medebepalend voor het behalen van de beweegrichtlijn. Zoals figuur 2 laat zien, scoort gemeente Borger-Odoorn met score van 39 (op schaal van 100) relatief laag ten opzichte van Nederland en de Drentse gemeenten, conform de kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving. Dit betekent dus dat er nog veel te winnen valt in onze gemeente als het gaat om een leefomgeving die uitdaagt tot sporten en bewegen. Daarbij moet wel worden opgemerkt dat afstand tot bepaalde voorzieningen in met name de lintdorpen wel genuanceerd dient te worden vanwege de opbouw van deze dorpen. De kernindicator op zichzelf moet niet leidend zijn.

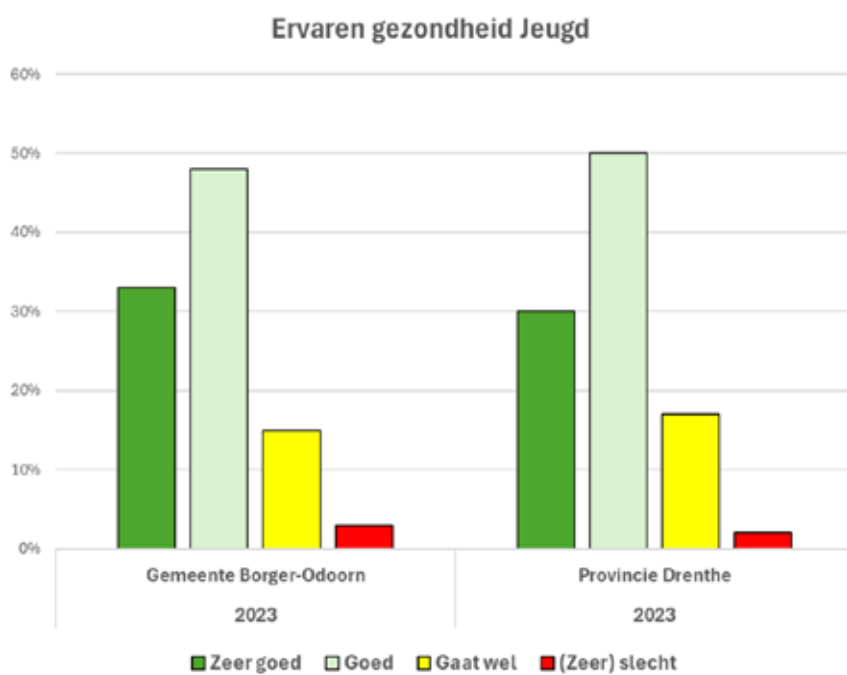
Figuur 2. Score beweegvriendelijkheid omgeving gemeente Borger-Odoorn t.o.v. Nederland en buurgemeenten.

Gezondheid (fysiek en mentaal)

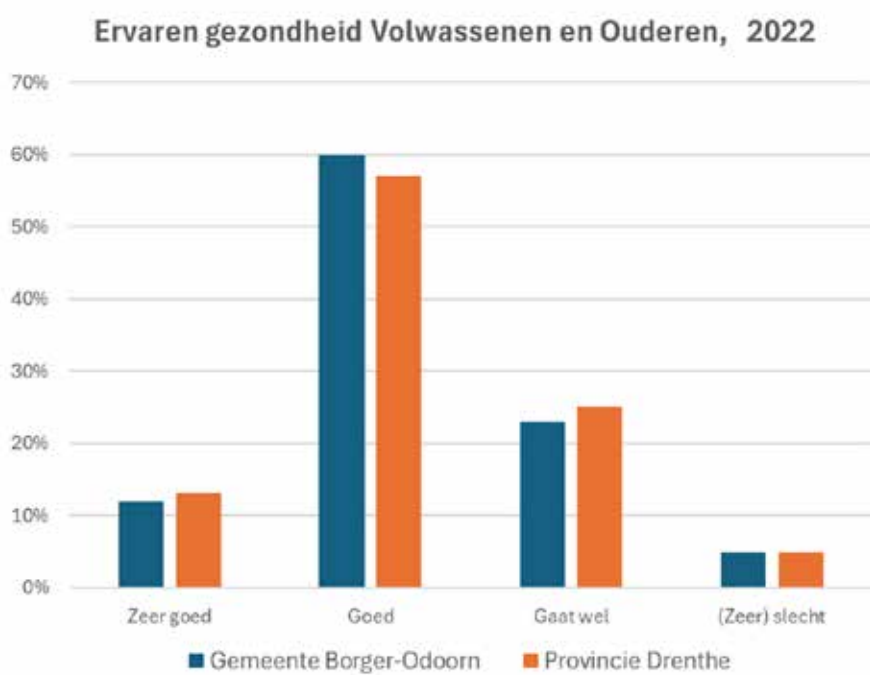
Wat betreft de cijfers op het gebied van 'gezondheid (mentaal en fysiek)' valt op hoofdlijnen het volgende op:

- ▶ De '**ervaren gezondheid**': de wijze waarop enerzijds de jeugd (<18) en anderzijds volwassenen en ouderen (18+) hun eigen gezondheid ervaren volgens de GGD-gezondheidsmonitor (figuur 3 en 4), kent minimale verschillen tussen de gemeente en provincie Drenthe. Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat ruim 80% van de jeugd en ruim 70% van de volwassenen/ouderen zijn of haar gezondheid als goed tot zeer goed ervaart.

¹ Een '**Beweegvriendelijke omgeving**' is één van de kernindicatoren voor het landelijk monitoren van sport en beweging op basis van een rekenmethodiek van het sociaalwetenschappelijk sportonderzoeksinstituut Mulier.

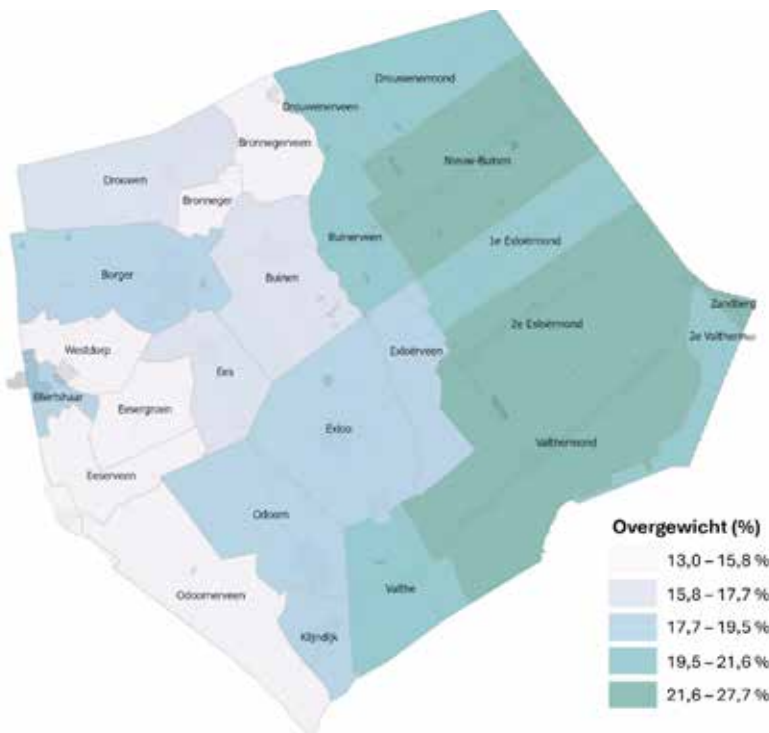

Figuur 3. De ervaren gezondheid onder jongeren in de gemeente en de provincie. (bron: GGD Gezondheidsmonitor 2023)

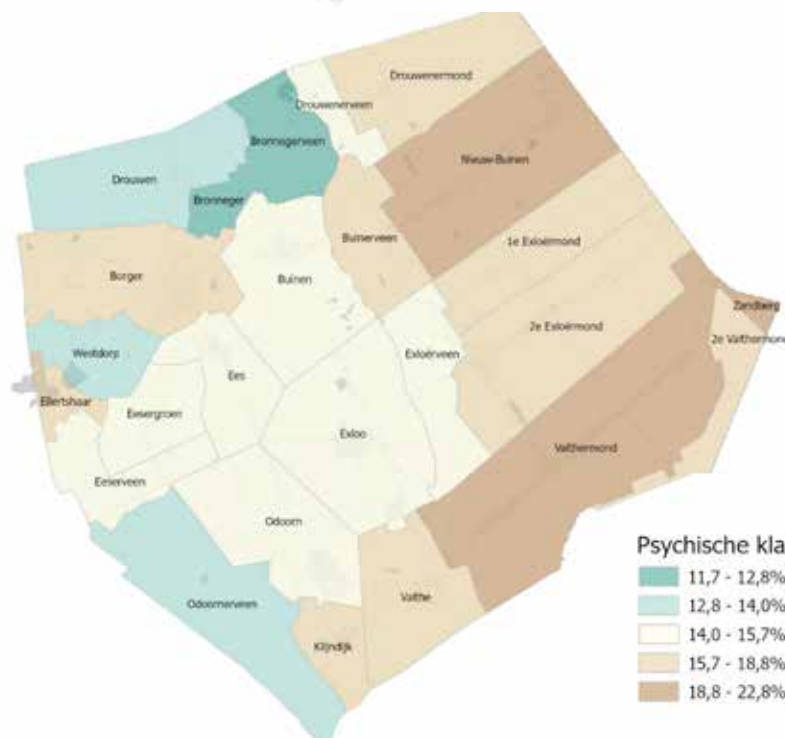

Afbeelding 4. De ervaren gezondheid onder volwassenen/ouderen in de gemeente en de provincie. (bron: GGD Gezondheidsmonitor 2022)

- Ingezoomd op de aspecten **overgewicht** (als onderdeel van de fysieke gezondheid) en **psychische klachten** (als onderdeel mentale gezondheid) verspreid over de gemeente, valt op dat de oostelijke kernen op beide aspecten relatief hoog scoren ten opzichte van de andere kernen (figuur 5 en 6). Hierin is eenzelfde lijn te zien als in figuur 1: percentage dat voldoet aan de beweegrichtlijn en kan worden opgemaakt dat onder andere de aspecten beweegrichtlijn, overgewicht en psychische klachten met elkaar verband houden.

Figuur 5. Percentage overgewicht binnen de kernen van de gemeente.

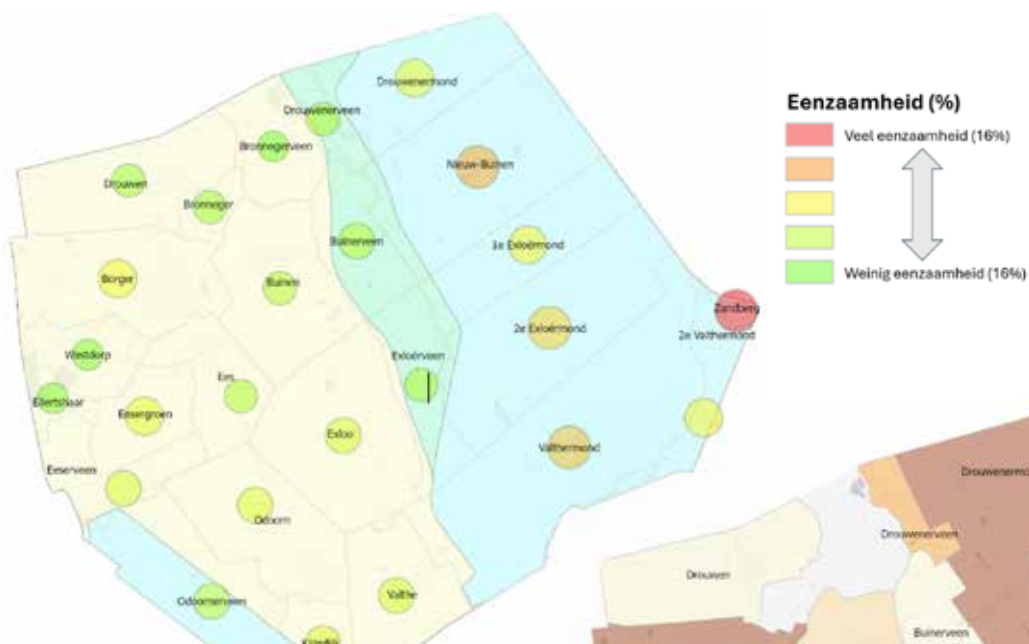

Figuur 6. Percentage inwoners met psychische klachten binnen de kernen van de gemeente.

Sociaal-Maatschappelijk

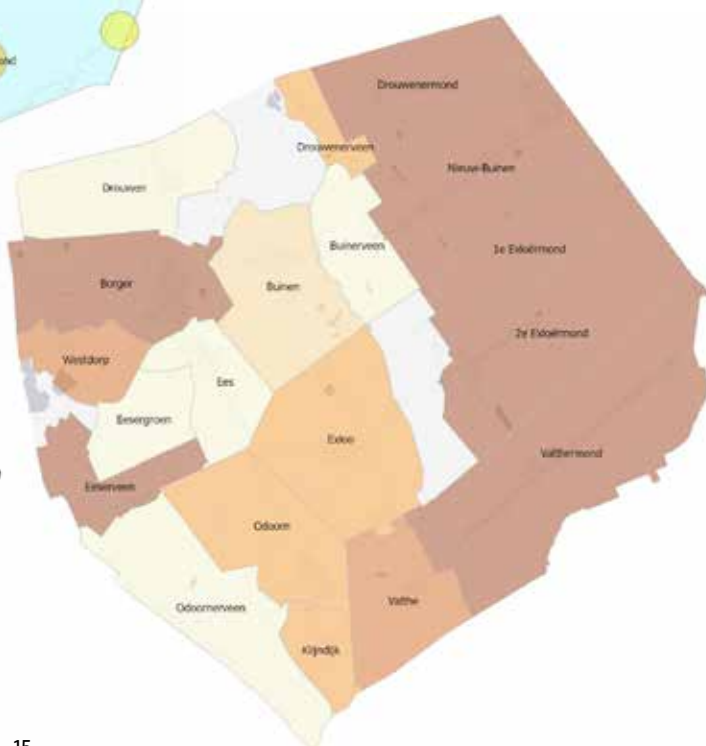
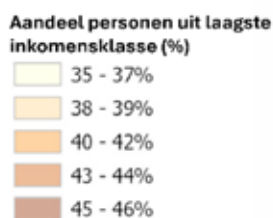
Wat betreft de cijfers met betrekking tot het Sociaal-Maatschappelijke aspect valt op hoofdlijnen het volgende op:

- ▶ Een diverse en inclusieve leefomgeving waar inwoners zich veilig kunnen bewegen en waar veel ontmoeting gestimuleerd wordt is van belang. Binnen dit kader is **eenzaamheid** één van de graadmeters die iets zegt over de kwaliteit van de leefomgeving op sociaal-maatschappelijk gebied.
- ▶ **Figuur 8: mate van eenzaamheid** en **figuur 9: hoogte inkomen** laten een vergelijkbaar patroon zien met de voorgaande figuren 1, 5 en 6. In de gemeente Borger-Odoorn is er **gemiddeld** minder eenzaamheid en hebben we een hoger inkomen vergeleken met landelijke en provinciale gemiddelden. Dat gemiddelde beeld vertekend echter als je de oostelijke kernen nader vergelijkt met de rest van de gemeente. Deze kernen hebben de grootste uitdagingen op het gebied van sport, beweging, gezondheid en sociaal-maatschappelijke aspecten. Dit patroon komt overeen met landelijke trends, waar gebieden met lagere sociaal-maatschappelijke scores vaak ook minder goed scoren op beweging en gezondheid.

Figuur 7. Mate van eenzaamheid binnen de kernen van de gemeente.

Figuur 8. Aandeel aan personen uit laagste inkomensgroep binnen de kernen van de gemeente.

4. Gemeentelijke ambities en speerpunten beweeg-, sport-, en ontmoetruimte

De bureaustudie en gemeentelijke ervaringen bieden inzicht in de belangrijkste sociaal-maatschappelijke uitdagingen van Borger-Odoorn. Tijdens een werksessie zijn op basis hiervan ambities en bijbehorende speerpunten geformuleerd. Dit hoofdstuk werkt deze ambities en twee speerpunten per ambitie uit, als richtinggevend kader voor de ontwikkeling van sport-, beweeg- en ontmoetplekken in de gemeente.

4.1 Ambitie 1

Vergroten van de mogelijkheden voor bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte voor de jeugd en jongeren.

- ▶ **Speerpunt A:** Een daadwerkelijk verschil maken voor de jeugd en jongeren (10+).
- ▶ **Speerpunt B:** Inspelen op de specifieke behoeften van meisjes

4.2 Ambitie 2

Inzetten op multifunctionele centrale ontmoetingsplekken

- ▶ **Speerpunt A:** Multifunctionele combinaties sport-/ beweegaanleidingen; groot, divers en aantrekkelijk
- ▶ **Speerpunt B:** Als kern van de gemeenschap; meer gecentraliseerd en aansluitend op behoefte gemeenschap.

4.3 Ambitie 3

Stimuleren van dagelijks bewegen door laagdrempelige beweegaanleidingen

- ▶ **Speerpunt A:** Dagelijkse routes; de kracht van een goed 'traag' netwerk (focus op schoolzones).
- ▶ **Speerpunt B:** Stimuleren van recreatief bewegen in de directe leefomgeving.

4.4 Ambitie 4

Beter benutten van de krachtige kenmerken van onze omgeving.

- ▶ **Speerpunt A:** Verleng en verbind de waardevolle kenmerken van onze natuurlijke omgeving tot in de kernen
- ▶ **Speerpunt B:** Benut de kracht van de plek zelf; aantrekkelijke speelplekken, benutten sportparken, waterberging op de locaties zelf, etc.

4.1 Ambitie 1: Vergroten van de mogelijkheden voor bewegen en ontmoeten in de openbare ruimte voor de jeugd en jongeren

Voor enkele jongere doelgroepen zijn er goede voorzieningen aanwezig in de gemeente. Zo zijn bijvoorbeeld de speeltuinverenigingen van grote waarde voor kinderen tot 10 jaar, waarvoor er goede speelvoorzieningen aanwezig zijn. De jeugd ouder dan 10 jaar is de speeltuinleeftijd ontgroeid. Voor deze groep zijn er minder voorzieningen aanwezig. Hoewel deze doelgroep in enkele kernen beperkt aanwezig is, bestaat er juist onder deze groep in toenemende mate de behoefte om elkaar buiten het 'ouderlijk huis' te ontmoeten. In de leeftijd van 10 tot 13 jaar wordt de overgang gemaakt van kind naar puber en maakt het spelen plaats voor sporten, bewegen en ontmoeten. Dit is ook een kwetsbare leeftijd waarbij beweegarmoede op de loer ligt, zeker bij een gebrek aan uitdagende sport- en beweegaanleidingen. Zo krijgt bijvoorbeeld het gamen op de bank de voorkeur boven buiten sporten en bewegen. Het versterken van de sport-, beweeg-, en ontmoetmogelijkheden voor de jeugd is dus van groot belang, zeker met het oog op de toekomstige gezondheid van deze generatie. Vanuit dit kader zijn de volgende twee speerpunten binnen deze ambitie te formuleren:

- ▶ **Speerpunt A:** Een daadwerkelijk verschil maken voor de jeugd en jongeren (10+).
- ▶ **Speerpunt B:** Inspelen op de specifieke behoeften van meisjes

Speerpunt A: Een daadwerkelijk verschil maken voor de jeugd en jongeren (10+)

Juist voor de jeugd die de 'speeltuinleeftijd' is ontgroeit is er weinig aanbod in de openbare ruimte terwijl juist die ruimte een belangrijke betekenis kan hebben voor deze doelgroep. Er dient dus specifiek aandacht te zijn voor de jeugd bij de inrichting van de openbare ruimte. Naast georganiseerde mogelijkheden die er al zijn via verenigingen, dienen er vooral in de openbare ruimte meer mogelijkheden te zijn die uitnodigen om naar eigen inzicht te bewegen en sporten.

Om aan te sluiten op de specifieke behoeften in deze leeftijdsgroep is het van belang om de jongeren hier zelf bij te betrekken. Onder meer via de motie 'Speelplekken' zijn er door de kinderraad concrete initiatieven aangedragen zoals pumtracks en wordt er gepleit voor meer ruimte voor de oudere jeugd. Vanwege de beperkte grootte van deze doelgroep in een aantal kernen, is het extra van belang om aansluiting te vinden op andere functies op centrale goed bereikbare locaties. Voor een goede spreiding kan ook worden gekeken naar wat er over de gemeentegrenzen heen gebeurt.

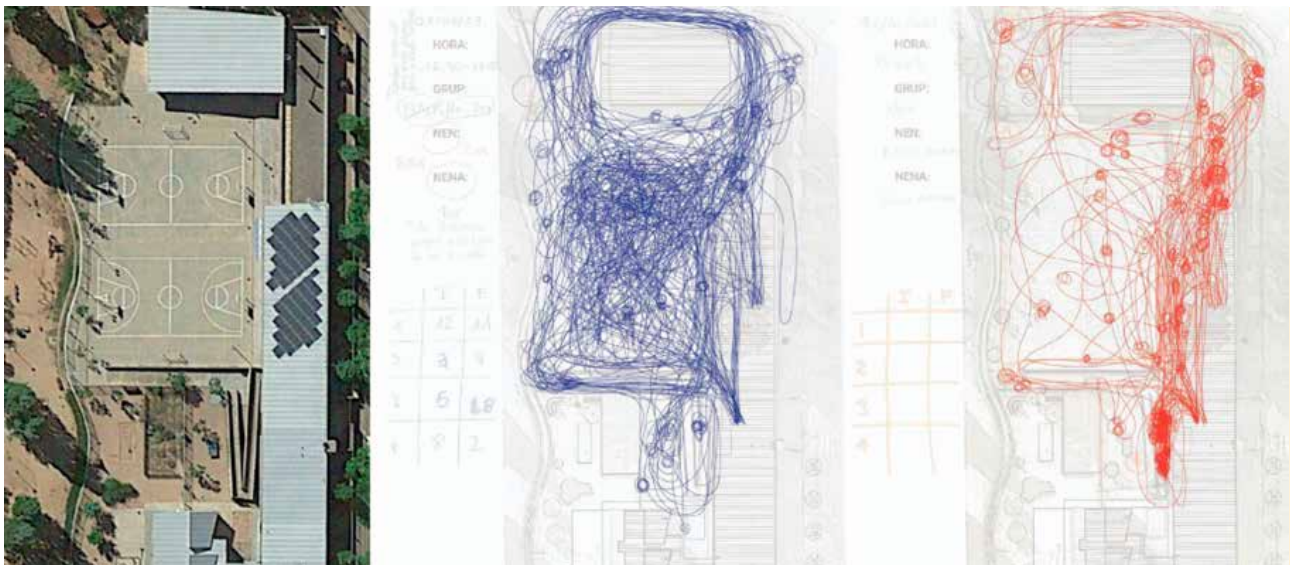
Afbeelding 3. Voorbeeld van een pumtrack

Speerpunt B: Inspelen op de specifieke behoeften van meisjes

Bij het realiseren van nieuwe voorzieningen wordt vaak gekeken naar draagvlak en behoefte. Voor georganiseerde groepen is dit gemakkelijk aan te tonen, zoals bij de voetballende jeugd die in grote aantallen aanwezig is en via verenigingen goed georganiseerd is. Dit verklaart de populariteit van voetbal en het relatief grote aantal openbare voetbalvelden en 'pannakooien' in onze gemeente.

Niet alle jongeren sluiten echter aan bij deze georganiseerde sportstructuren. Sommige groepen vertonen ander beweeggedrag (figuur 9.) en hebben behoefte aan andere voorzieningen. Zo stoppen bepaalde doelgroepen, zoals meisjes, vaker of eerder met sporten. Ook jongeren die minder affiniteit hebben met traditionele teamsporten kunnen andere voorkeuren hebben voor sport en beweging.

Omdat deze behoeften minder zichtbaar zijn en vaak niet via georganiseerde verenigingen kenbaar worden gemaakt, is het belangrijk om bij het ophalen van behoeften extra aandacht te besteden aan deze doelgroepen. Door hier actief op in te spelen, kunnen beweegvoorzieningen beter aansluiten bij een breder scala aan jongeren.

*Figuur 9. Beweggedrag van jongens (blauw) en meisjes (rood) op een plein**

4.2 Ambitie 2: Inzetten op multifunctionele centrale ontmoetingsplekken

Sport en beweging spelen niet alleen een belangrijke rol in het bevorderen van een gezonde leefstijl, maar ook in het stimuleren van sociale ontmoetingen, zeker in een tijd waarin individualisering en eenzaamheid toenemen. Locaties voor sport en beweging bieden kansen om ontmoeting te bevorderen, mits ze laagdrempelig, goed bereikbaar en dicht bij bewoners zijn.

De grootste potentie ligt bij jongeren en volwassenen, omdat sportdeelname in deze groepen vaak afneemt ondanks een bestaande intentie. Door centrale plekken aantrekkelijk en toegankelijk te maken en meerdere doelgroepen te bedienen met diverse functies, wordt de maatschappelijke waarde vergroot. Bekende locaties verder ontwikkelen tot sport-, beweeg- en ontmoetplekken kan dit proces versterken, waarbij plezier en samenzijn als drijfveren voor jongeren centraal staan. Vanuit deze benadering zijn de volgende twee speerpunten te formuleren:

- ▶ **Speerpunt A:** Multifunctionele combinaties sport-/ beweegaanleidingen; groot, divers en aantrekkelijk
- ▶ **Speerpunt B:** Als kern van de gemeenschap; meer gecentraliseerd en aansluitend op behoefte gemeenschap.

Speerpunt A: Multifunctionele combinaties sport-/ beweegaanleidingen; groot, divers en aantrekkelijk

Kleine, monotone voorzieningen dragen niet bij aan sociale cohesie en inclusiviteit. Grotere, multifunctionele en goed bereikbare locaties zijn juist beter geschikt om ontmoeting tussen verschillende doelgroepen te stimuleren. Bestaande plekken met een sport-, beweeg-, of ander type voorziening bieden aanknopingspunten voor verdere ontwikkeling, doordat ze al bekend zijn bij een deel van de bewoners. Deze bekendheid kan helpen om meer bewoners en doelgroepen aan te trekken. Bij het ontwikkelen van zulke locaties is het belangrijk om multifunctioneel gebruik te overwegen en bewust verschillende functies en doelgroepen samen te brengen, om zo de maatschappelijke waarde te vergroten.

Speerpunt B: Sport-, beweeg- en ontmoetplekken als kern van de gemeenschap

Centrale plekken zoals brinken, pleinen of dorpskernen bieden veel potentie om sport, beweging en ontmoeting te stimuleren. Deze locaties versterken de gemeenschap doordat ze zichtbaar en toegankelijk zijn en verschillende doelgroepen kunnen bereiken. Bestaande of nieuwe sport- en beweegvoorzieningen op deze plekken dragen bij aan sociale verbinding.

Het betrekken van inwoners bij de ontwikkeling van deze voorzieningen versterkt de betrokkenheid en vergroot de kans op succes. De gemeente speelt hierin een faciliterende rol, bewaakt de kwaliteit en diversiteit, en streeft naar het optimaliseren van goed gesitueerde locaties, terwijl slecht gebruikte of afgelegen plekken worden afgestoten.

In de lintdorpen van de veengebieden, waar vaak een organisch dorpshart ontbreekt, is extra aandacht nodig voor geschikte speel- en beweegplekken. Deze kunnen sociale cohesie bevorderen en de gemeenschappen versterken.

4.3 Ambitie 3: Stimuleren dagelijks bewegen door laagdrempelige beweegaanleidingen

Om mensen meer te laten genieten van hun omgeving en te stimuleren meer te bewegen, moet de openbare ruimte zo worden ingericht dat bewoners aangemoedigd worden om te wandelen, fietsen, skeeleren, paardrijden, etc. te bewegen. Dit kan door de dagelijkse routes, zoals naar school, werk, de supermarkt en sportclub, veiliger en aantrekkelijker te maken voor o.a. fietsers en voetgangers. Daarnaast kan de beweging in de directe leefomgeving worden bevorderd, bijvoorbeeld door autoluwe woonstraten en een groene inrichting op ooghoogte op menselijke schaal, die toegankelijk is voor minder validen en uitnodigt tot recreatief bewegen. Deze benadering leidt tot de volgende twee speerpunten:

- ▶ **Speerpunt A:** Dagelijkse routes; de kracht van een goed 'traag' netwerk (focus op schoolzones).
- ▶ **Speerpunt B:** Stimuleren van recreatief bewegen in de directe leefomgeving.

Speerpunt A: Dagelijkse routes; de kracht van een goed 'traag' netwerk

Binnen de bebouwde kom liggen kansen om actieve mobiliteit, zoals fietsen en lopen, te stimuleren. Dit verbetert niet alleen de gezondheid van inwoners, maar ook de leefbaarheid in de gemeente. Door prioriteit te geven aan veilige, comfortabele routes naar populaire voorzieningen zoals scholen en sportverenigingen, kan veel winst worden behaald.

Het doel is een goed verbonden netwerk van aantrekkelijke en veilige routes voor fietsers en voetgangers, met een focus op bereikbaarheid van centrumgebieden en maatschappelijke functies. Door meer groene structuren het dorp in te brengen, in lijn met de Groenvisie, ontstaat een uitnodigend en duurzaam mobiliteitsnetwerk.

De schoolzones en de routes daar naartoe bieden een mooie kans om te investeren in de toekomstige generaties.

Zo speelt de behoefte om te verkennen hoe schoolzones en de routes naar scholen aantrekkelijker kunnen worden ingericht. Het moet aantrekkelijker worden om op de fiets en te voet naar school te gaan, via veilige routes met prioriteit voor fietsers en voetgangers op de route en rond de scholen. Daarnaast speelt de behoefte om te verkennen of de schoollocaties zelf kunnen worden ontwikkeld als centrale ontmoetingsplek met een grotere maatschappelijke waarde voor de lokale gemeenschap met een open karakter, gecombineerd met andere functies en het liefst een groene uitstraling en inrichting die uitnodigt om te bewegen.

Speerpunt B: Stimuleren van recreatief bewegen in de directe leefomgeving

Naast de dagelijkse routes zijn er ook mogelijkheden in de woonomgeving om mensen te stimuleren extra te bewegen. Groene, aantrekkelijke en veilige ruimtes moedigen bewoners aan om bijvoorbeeld na het eten nog een ommetje te maken of met de kinderen buiten te spelen. Slimme verbindingen zoals doorsteekjes voor hardlopers, kunnen beweging bevorderen.

In woonstraten ligt de focus op voetgangers. Door deze straten mensgericht in te richten, met variatie, kleinschaligheid, veiligheid en aandacht voor zowel voetgangers als fietsers, wordt bewegen gestimuleerd. Kleine en grote beweegplekken kunnen worden verbonden via een aantrekkelijke en veilige structuur voor actieve mobiliteit. *(Zie ook speerpunt A).*

4.4 Ambitie 4: Beter benutten van de krachtige kenmerken van onze omgeving

Gemeente Borger-Odoorn heeft veel buitengebied en kent een lage woningdichtheid. Onder meer de aanwezigheid van de Hondsrug, de Hunzevallei en de Veenkoloniën zijn kenmerkend voor de omgeving en bevatten waardevolle aspecten die een toegevoegde waarde hebben voor de kwaliteit van de leefomgeving. Deze aspecten kunnen beter benut worden om mensen te motiveren om meer te bewegen en elkaar te ontmoeten. Het beter benutten van deze omgevingswaarden kan op twee niveaus worden benaderd: op het niveau van de omgeving als geheel (netwerken en structuren) en op het niveau van specifieke locaties op zichzelf (lokale initiatieven, behoeften en doelgroepen op de locaties afzonderlijk). Vanuit deze benadering zijn de volgende twee speerpunten te formuleren:

- ▶ **Speerpunt A:** Verleng en verbind de waardevolle kenmerken van onze natuurlijke omgeving tot in de kernen
- ▶ **Speerpunt B:** Benut de kracht van de plek zelf; aantrekkelijke speelplekken, benutten sportparken, waterberging op de locaties zelf, etc.
We erkennen de waarde van groene verblijfplekken voor sporten, spelen en bewegen, zoals grasveldjes in de wijk, en bezien wat ervoor nodig is om dergelijke plekken beter te benutten.

Speerpunt A: Verleng en verbind de waardevolle kenmerken van onze natuurlijke omgeving tot in de kernen

De gemeente beschikt over veel ruimte, groen en een divers landschap, wat een sterke basis vormt voor het beweeg- en sportnetwerk. Functionele en aantrekkelijke routes stimuleren inwoners om meer te wandelen en te fietsen, terwijl natuurlijke kenmerken het aanbod voor beweging en sport verrijken. Om meer inwoners te verleiden om gebruik te maken van dit netwerk is het van belang dat deze routes waar mogelijk doorgetrokken worden tot in de kernen. Daar ligt ook een kans voor onze ondernemers, die gebaat zijn bij meer (langzaam) verkeer door de dorpen.

Groene gebieden vormen ontmoetingsplekken en verkoelen in de meer stenige woonomgeving. Daarnaast bieden bomen in woonstraten en langs frequent gebruikte wandel- en fietsroutes schaduw en groenbeleving. Dorpsranden hebben een sterke relatie met het omliggende landschap en waar mogelijk wordt het landschap de kern ingetrokken.

(Groenvisie Borger-Odoorn 2025)

Speerpunt B: Benut de kracht van de plek

Door te leren van de huidige succesvolle locaties kunnen op andere plekken sport-, beweeg- en ontmoetingsplekken worden ontwikkeld die optimaal gebruik maken van de aanwezige voordelen van die locatie. Het is belangrijk te analyseren waarom een plek wel of niet succesvol is. Naast de landschappelijke kenmerken moet er ook aandacht zijn voor de specifieke doelgroepen op de locatie en de bijbehorende sport-, beweeg- en ontmoetbehoeften. Op een aantal locaties zijn er al concrete initiatieven waarop aangesloten kan worden zoals een Pumptrackbaan in Nieuw-Buinen. (Zie Motie 'Speelplekken' in paragraaf 3.1).

5. Ambities in beeld (visualisatie & inspiratie)

Het ambitieniveau zoals in het vorige hoofdstuk omschreven, is gevisualiseerd in beelden. Deze beelden werken bovendien richtinggevend en inspirerend *wanneer met inwoners uit onze dorpen over dit onderwerp gebrainstormd wordt*. Dit hoofdstuk laat per ambitie en speerpunt (zoals in hoofdstuk 4 omschreven) beelden zien ter inspiratie en visualisatie met het oog op de nadere ontwikkelingen en uiteindelijk realisatie van sport-, beweeg- en ontmoetvoorzieningen in de gemeente.

5.1 Kansen voor het versterken van mogelijkheden voor jeugd & jongeren (Ambitie 1)

Beelden Speerpunt A:

Een daadwerkelijk verschil maken voor de jeugd en jongeren

Beelden Speerpunt B:

Inspelen op de specifieke behoeften van meisjes

Picknicken met vriendinnen

Bron: Urban Dance Ground

Ontmoetingsplek voor meiden

5.2 Kansen voor het ontwikkelen van centrale ontmoetingsplekken (Ambitie 2)

Beelden Speerpunt A:

Multifunctionele combinaties sport-/ beweeg-
aanleidingen; groot, divers en aantrekkelijk
i.p.v. klein en monotoon

*Multifunctionele sport- en beweeglocatie
als centrale ontmoetingsplek*

*Beweegvoorzieningen bij sportpark
als ontmoetingsplek*

Zitgelegenheid om ontmoeting te stimuleren

*Skills garden als ontmoetingsplek
voor alle leeftijden*

Beelden Speerpunt B:

Als kern van de gemeenschap; gecentraliseerd en aansluitend op behoefte gemeenschap

De groene ruimte als prettige ontmoetingsplek

Centraal plein als speel- en ontmoetplek

Moestuin als ontmoetingsplek in de wijk

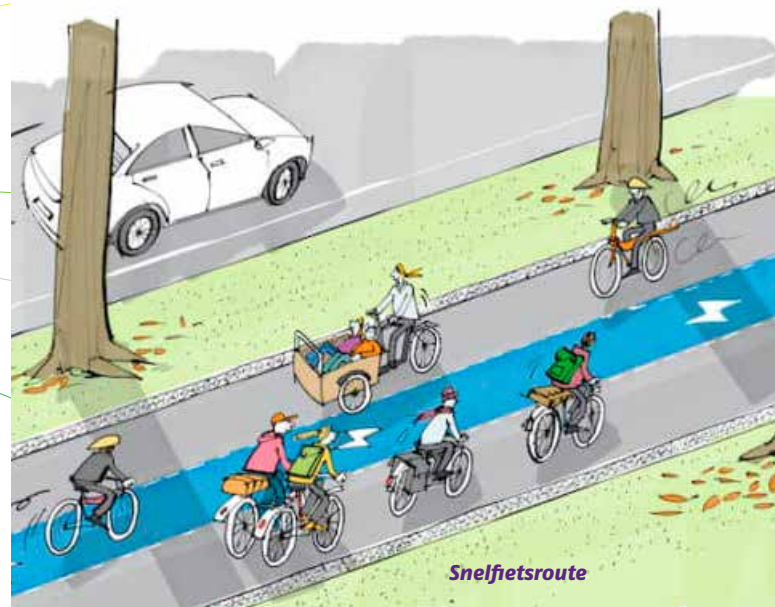

Spelen met water op het dorpsplein

5.3 Kansen voor het stimuleren van dagelijks bewegen (Ambitie 3)

Beelden Speerpunt A:

Dagelijkse routes; de kracht van een goed 'traag' netwerk (focus op schoolzones)

Beelden Speerpunt B: Stimuleren van recreatief bewegen in de directe leefomgeving

5.4 Kansen voor het beter benutten van de krachtige kenmerken van onze omgeving (Ambitie 4)

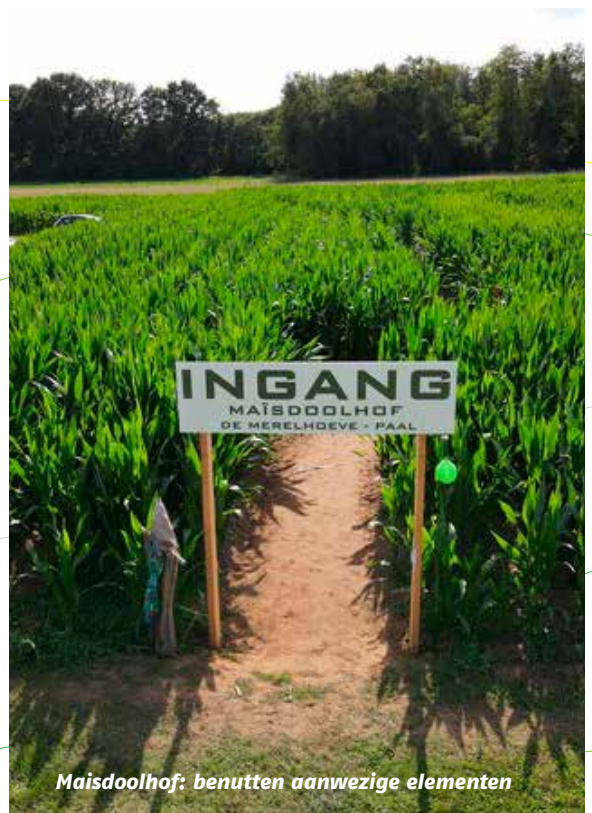
Beelden Speerpunt A:

Verleng en verbind de waardevolle kenmerken van onze natuurlijke omgeving tot in de kernen

Beelden Speerpunt B:

Benut de kracht van de plek zelf; aantrekkelijke speelplekken, benutten sportparken, waterberging op de locaties zelf, etc.

5.5 Algemene uitgangspunten en randvoorwaarden voor de realisatie van kansen

De hiervoor gevisualiseerde ambities zijn richtinggevend en bieden, samen met de informatie uit de werksessies, inspiratie voor het stimuleren van sport, beweging en ontmoeting in de gemeente. Om de kans van slagen te vergroten bij de nadere ontwikkeling en realisatie van deze kansen, is er onderstaand aantal algemene uitgangspunten en randvoorwaarden geformuleerd die hierbij helpen.

- ▶ **Faciliteren van kansrijke (bewoners-) initiatieven.** Goed passende en kansrijke initiatieven dienen door de gemeente te worden gefaciliteerd. Initiatieven die door bewoners worden voorgesteld en met bewoners worden ontwikkeld, worden vaak hoger gewaardeerd door omwonenden. Het is daarom van belang om bewoners binnen het spreidingsgebied van een (potentiële) beweeg- en ontmoetingsplek te betrekken bij de ontwikkeling. Blijf hierbij scherp op een divers speelaanbod en zorg dat er zowel op kern- als wijkniveau er een divers aanbod ontstaat voor verschillende doelgroepen.
- ▶ **Aansluiten op ruimtelijke opgaven.** Bij elke ruimtelijke opgave wordt bekeken of beweeg- en ontmoetingsruimte kan worden geïntegreerd, bijvoorbeeld bij woningbouw of herinrichting voor wateropvang. Initiatieven op het gebied van bewegen en ontmoeten worden altijd in een bredere context geplaatst, waarbij ook andere opgaven zoals wateroverlast, hittestress en de energietransitie worden meegewogen.
- ▶ **Aandacht voor duurzaam beheer, onderhoud en sociale veiligheid.** Bij een nieuwe opgave die bijdraagt aan een beweegvriendelijke omgeving dienen er voorafgaand aan de realisatie afspraken te zijn gemaakt voor de componenten duurzaam beheer en onderhoud. Een goede borging van deze componenten moet zorgen voor een duurzamer gebruik van de omgeving en kan bijdragen aan de sociale veiligheid.
- ▶ **Beweegaanleidingen combineren met opgave voor water en/of groen.** Groen- of waterbergingsopgaven kunnen vaak makkelijk gecombineerd worden met speelruimte. Bij realisatie van groen of waterberging in een gebied dient men daarom altijd te kijken naar manieren om dit op een beweegvriendelijke manier te realiseren. Als er geen directe behoefte is aan nieuwe speelplekken richt de omgeving dan beweegvriendelijk in met beweegaanleidingen zoals slingerende wandelpaden, stapstenen of andere elementen.
- ▶ **De juiste spreiding van beweeg- en ontmoetingsplekken.** De focus ligt op de ontwikkeling van grotere multifunctionele beweeg- en ontmoetingsplekken. Voor de juiste spreiding binnen de gemeente wordt er naar gestreefd om in de grotere kernen (1500+ inwoners) grote beweeg- en ontmoetingsplekken te realiseren. Bij voorkeur nabij voorzieningen en centraal/strategisch gelegen. In kleinere kernen kan, afhankelijk van de behoefte en bevolkingssamenstelling, een kleinere maar evengoed multifunctionele plek gecreëerd worden op een centrale plek of nabij een reeds populaire voorziening (schoolplein, dorps huis).
- ▶ **Beweeg- en ontmoetingsplekken ontsluiten via groene routes.** Naast de speelplekken zelf op specifieke locaties, is het belangrijk 'actief transport' te faciliteren. Door groene beweegvriendelijke routes te creëren motiveer je mensen meer te bewegen. Door grote en middelgrote speelplekken in de buurt van deze routes te ontwikkelen versterk je de route en worden de speelplekken beter bereikbaar voor voetgangers en fietsers. Als de speelplekken niet aan dusdanige routes gekoppeld kunnen worden kan gekeken worden naar het creëren van groene routes om de speelplek beter toegankelijk te maken voor voetgangers en fietsers.

-
- ▶ **Zoek de samenwerking met onderwijs, ondernemers en maatschappelijke partners.** Er wordt gestreefd naar open schoolpleinen en open sportparken. De haalbaarheid hiervan is maatwerk en zal in gesprek met de school- en verenigingsbesturen onderzocht moeten worden. Er wordt nadrukkelijk samenwerking gezocht met onderwijsinstellingen, zorginstellingen, verenigingen, jongerenwerk, ondernemers (zoals toerisme en recreatie) en andere professionals (fitness/ bootcamp enz.) om programma's te draaien op grote beweeg- en ontmoetlocaties.
 - ▶ **Prioriteer de initiatieven en kansen.** De gebieden waar de maatschappelijke opgaven het grootst zijn en waar dus het meest te winnen valt hebben de hoogste prioriteit ten opzichte van de minder kwetsbare gebieden. Binnen gemeente Borger-Odoorn zijn dit voornamelijk de kernen in het veengebied aan de oostkant (zie hst 3). De prioriteit voor vervanging/uitbreiding/ opheffing wordt onder meer bepaald door de aanwezigheid van meerdere opgaven (en de daarbij behorende planning), de onderhoudsstaat van de huidige speeltoestellen maar ook door energie in de wijk (initiatieven). Het afwegingskader van hoofdstuk 6 helpt bij het maken van de keuzes hierin.

5.5.1 Fysieke uitgangspunten voor succesvolle beweeg- en ontmoetplekken

1. Kies een centrale ligging dichtbij voorzieningen en in het zicht van woningen.
2. Streef naar een divers aanbod op speelplekken en creëer voorzieningen die geschikt zijn voor meerdere leeftijdsgroepen.
3. Creëren een ontmoetingsfunctie altijd als onderdeel van een beweegplek, met zitgelegenheid (op schaduwrijke plekken)
4. Beweeg- en ontmoetplekken dienen goed toegankelijkheid te zijn, ook voor mensen met een beperking.
5. Zorg voor veilige routes van en naar de beweeg- en ontmoetplekken vanuit de wijken.
6. Voeg waar mogelijk watertappunten toe aan de beweeg- en ontmoetingsplek.
7. Streef ernaar om op grote speelplekken minstens 25% aan vrije ruimte te houden. Dit biedt mogelijkheden voor vrij spel en programmering.
8. Vermijd zoveel mogelijk losse (enkele) speeltoestellen met weinig speelwaarde omdat deze weinig toegevoegde waarde hebben en het potentiële gebruik van de ruimte beperken.
9. Speeltoestellen staan niet centraal in speelplekken. Bij het ontwerp staat juist de open ruimte centraal. Waar nodig kunnen elementen voor sport, spelen en bewegen ingepast worden om mensen te activeren. Dit kan met speel- en beweegtoestellen maar ook met hoogteverschillen, water, groen of andere elementen.
10. Richt speelplekken bij voorkeur zo in dat deze aanzet tot verschillende beweegvormen. Als uitgangspunt hiervoor kan de schijf van 10 van het Athletic Skills Model gebruikt worden.
11. Een speel- en beweegplek moet (zowel fysiek als sociaal) veilig zijn en ook als zodanig worden ervaren. Een open en goed verlichte speelplek in het zicht van de voorkant van woningen wordt vaak als veilig ervaren.

6. Afwegingscriteria bij realisatie van kansen

Niet alle ideeën en kansen kunnen tegelijk worden gerealiseerd, dus er moet een keuze worden gemaakt voor de hoogste prioriteiten. Om deze keuzes eenduidig en transparant te maken, zijn er afwegingscriteria opgesteld. Deze criteria bestaan uit vragen die helpen te bepalen waarom een ontwikkeling of initiatief wel of niet prioriteit krijgt. Hoe meer vragen met "ja" worden beantwoord, hoe hoger de prioriteit en de kans van slagen. Uiteindelijk is de expertise van betrokken professionals nodig om te beslissen in welke initiatieven wordt geïnvesteerd.

Onderstaand zijn de wegingscriteria op basis van zes hoofdvragen en achttien deelvragen geformuleerd.

Hoofdvraag (ja/nee)	Deelvragen (ja/nee)
Zijn er actuele aanleidingen vanuit de openbare ruimte om de ontwikkeling/het initiatief op te pakken?	Staat er een herinrichting op het programma?
	Staat er een nieuwe ontwikkeling op het programma?
	Zijn de betreffende assets aan vervaging toe? (hoge kosten beheer/onderhoud)
Is er een aanleiding vanuit een actuele maatschappelijke opgave/ problematiek die speelt?	Draagt ontwikkeling/initiatief bij aan urgent probleem?
	Draagt ontwikkeling/initiatief bij aan belangrijk probleem? (met veel prioriteit)
	Past dit binnen een van de vier ambities (zie hoofdstuk 4)?
Is de voorgenomen locatie ook de beste plek voor deze ontwikkeling/dit initiatief?	Is de beoogde doelgroep hier aanwezig/bereikbaar?
	Kan de ontwikkeling het op deze plek worden gekoppeld aan meerdere initiatieven (win-win)?
	Wordt hiermee op deze locatie een bijdrage geleverd aan de (landschappelijke) identiteit van deze gemeente?
Heeft de doelgroep een specifieke urgentie bij dit initiatief/ deze ontwikkeling?	Is de beoogde doelgroep kwetsbaar?
	Ontbreekt het aan (voldoende) alternatieve voorzieningen voor deze doelgroep?
	Is dit een kans die zich niet snel weer voordoet? (Bijvoorbeeld door een specifieke initiatiefnemer of eenmalige subsidiemogelijkheid).
Draagt de ontwikkeling/het initiatief bij aan een goede spreiding van de voorzieningen?	Is het een aanvullende of een goede vervanging van het huidige aanbod?
	Draagt het bij aan een evenwichtige spreiding van (vergelijkbare) voorzieningen?
	Is er een goed argument om deze voorziening juist te clusteren bij het huidige aanbod?
Zijn er voldoende (financiële) middelen beschikbaar?	Is er geld beschikbaar voor de betreffende ontwikkeling /aanpassingen?
	Is er geld beschikbaar voor de lange termijn? Voor het beheer, onderhoud en gebruik/exploitatie?
	Zijn er andere bronnen die benut kunnen worden? Bijvoorbeeld, subsidie, een combinatie met commercie of vrijwilligers?

Gemeente Borger-Odoorn

